

مجموعه کتاب‌های امتحانی

فینال

امتحان نهایی

پایه

نظام جدید

final

جامعه‌شناسی

مؤلفان: وحید تمنا - فروغ نجمی تیموریان
الهام رضایی - زینب فرجیان

انتشارات مشاوران آموزش

ناشر تخصصی عمومی و علوم انسانی

درس ۱۰: افق علوم اجتماعی در جهان اسلام

مدارا، مقاومت و عدالت

- علوم اجتماعی در جهان اسلام، ناظر به مسائل و نیازهای اجتماعی
- مهم‌ترین شاخه علوم اجتماعی مسلمانان: علم فقه

فقه: طرح قواعد کلی و احکامی دربارهٔ چگونگی رفتار اجتماعی مسلمانان و جامعهٔ اسلامی، نه توصیف و تبیین مسائل اجتماعی
نقد و ارزیابی و داورى رفتارها و هنجارهای اجتماعی
عرضهٔ ویژگی‌های جامعهٔ مطلوب و آرمانی
ارائهٔ راهکار برای برون‌رفت از وضعیت موجود به سمت وضعیت مطلوب
به رسمیت شناختن تفاوت‌های قومی، نژادی، زبانی و ... برای تشکیل **امت اسلامی**
بیان آرمان‌های اجتماعی: مدارای اجتماعی با مسلمانان، مدارا با صلح‌جویان، دفاع از مرزها در برابر مهاجمان، تلاش برای تحقق و گسترش عدالت

۲ انقلاب در یک قرن

- انقلاب مشروطه
- انقلاب اسلامی

تعیین وقته تبیین:

- در انقلاب: تأمین نظریات لازم برای ۲ انقلاب اجتماعی
- در امور سیاسی: تعیین نوع رابطهٔ مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی
- ویژگی اول: روابط و ساختارهای عادلانه با مشارکت و همراهی مردم
- در طرح جامعهٔ مطلوب:
- ویژگی دوم: عالم و عادل بودن حاکمان و کارگزاران جامعه

۲ فقیه

۱ میرزای نائینی

- ۱ تبیین نظام مشروطه بر اساس فقه
- ۲ تحقق ویژگی اول جامعهٔ مطلوب از طریق مجلس و سازمان‌ها و ساختارهای اجتماعی عادلانه
- ۳ تأکید بر حمایت مردم از نظام مشروطه
- ۴ تأکید بر لزوم قانون اساسی در جامعهٔ اسلامی
- ۵ کتاب او: تنبیه‌الامة و تنزیه‌الملة

۲ امام خمینی

- ۱ طرح مسئلهٔ ولایت فقیه و انقلاب اسلامی
- ۲ هر دو ویژگی جامعهٔ مطلوب با مشارکت مردم قابل تحقق است.
- ۳ تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت با مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان میسر است.
- ۴ مجلس شورای اسلامی موظف است ویژگی اول جامعهٔ مطلوب را تحقق بخشد و مجلس خبرگان، تحقق ویژگی دوم را بر عهده دارد.

ویژگی‌های علوم اجتماعی در جهان اسلام

- ۱- تناسب با معنای علم در جهان اسلام
- ۲- استفاده از منابع و ابزارهای وحیانی و عقلانی در کنار منابع تجربی
- ۳- تعامل **عقلانیت** جهان اسلام با داده‌های حسی و تجربی و ارزیابی انتقادی ارزش‌ها
- ۴- عقلانیت جهان اسلام مستقل از ارزیابی‌های فرهنگ و تاریخ خود عمل می‌کند.
- ۵- عقلانیت جهان اسلام در تولید دانش علمی نقش محوری دارد.
- ۶- علم اجتماعی جهان اسلام در مورد وضعیت مطلوب و آرمانی و وضعیت موجود داورى می‌کند.

کارکردهای علوم اجتماعی در جهان اسلام

- ۱- قدرت **فهم، تفسیر و توصیف** پدیده‌های اجتماعی
- ۲- قدرت **تبیین** و شناخت علل شکل‌گیری و به وجود آمدن پدیده‌های اجتماعی
- ۳- داورى دربارهٔ ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌های درون فرهنگ‌های مختلف
- ۴- سخن گفتن از جامعهٔ آرمانی
- ۵- ارائهٔ راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود به سمت جامعهٔ مطلوب

سوالات درس: ۱۰

سری سوم - سطح نهایی (۳۱ پرسش امتحانی)

الف) درستی و نادرستی عبارتهای زیر را تعیین کنید. مجموع: ۲/۵ نمره

پاسخ درست	پاسخ نادرست	سوال
☐	☐	۹۵۲. اسلام دین زندگی و حیات و زمان و مکان خاص است.
☐	☐	۹۵۳. «فقه» مسائل اجتماعی را توصیف یا تبیین می‌کند.
☐	☐	۹۵۴. «فقه» در تعیین نوع رابطه مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی نقش داشته است.
☐	☐	۹۵۵. از نظر میرزای نائینی، مشروطه تنها نظام ممکن در شرایط موجود آن روزگار است.
☐	☐	۹۵۶. کتاب «تنبيه‌الامة و تنزيه‌الملة» از آثار میرزای نائینی است.
☐	☐	۹۵۷. در ویژگی دوم جامعه مطلوب، حاکمان و کارگزاران باید عادل و عالم باشند.
☐	☐	۹۵۸. مجلس خبرگان، باید رهبر جامعه را بر اساس معیارهای اسلامی شناسایی و معرفی کند و بر عملکرد او نظارت نماید.
☐	☐	۹۵۹. علوم اجتماعی در جهان اسلام، قدرت توضیح و تحلیل پدیده‌های اجتماعی را دارد.
☐	☐	۹۶۰. «قانون علیت در فلسفه»، با عقل نظری شناخته می‌شود.
☐	☐	۹۶۱. علوم طبیعی با پدیده‌های تکوینی سروکار دارد.

ب) عبارات زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید. مجموع: ۲/۵ نمره

پاسخ درست	پاسخ نادرست	سوال
☐	☐	۹۶۲. با وجود درگیری‌هایی که طی اعصار بین فرمانروایان جوامع اسلامی روی می‌داد، در سراسر آن یک وجود داشت و آن بود.
☐	☐	۹۶۳. تمدن اسلام وارث قدیم شرق و غرب شد.
☐	☐	۹۶۴. با استفاده از فقه، نظام مشروطه را تبیین کرد.
☐	☐	۹۶۵. و علم فقه در فرهنگ عمومی جامعه ایران موجب آن شد که دو انقلاب اجتماعی در یک قرن در جامعه ایران شکل بگیرد.
☐	☐	۹۶۶. اگر روابط و ساختارهای یک جامعه با مشارکت و همراهی مردم باشد، ویژگی محقق شده است.
☐	☐	۹۶۷. از نظر متفکران مسلمان، در هر سه سطح و تفسیر و پژوهشگر اجتماعی به دنبال کشف واقعیت‌ها و حقایق است.

پ) تطبیق دهید. مجموع: ۱/۵ نمره

پاسخ درست	پاسخ نادرست	سوال
☐	☐	۹۶۸. (۱) فقه نظام مشروطه را تبیین کرد.
☐	☐	(۲) ترکیب‌کننده و تکمیل‌کننده فرهنگ شرق و غرب بود.
☐	☐	(۳) نه مرزی مطرح بود نه نژادی، نه شرقی در کار بود و نه غربی
☐	☐	(د) قلمرو جهان اسلام

الف) تمدن اسلام	(۱) فقه نظام مشروطه را تبیین کرد.
ب) میرزای نائینی	(۲) ترکیب‌کننده و تکمیل‌کننده فرهنگ شرق و غرب بود.
ج) امام خمینی	(۳) نه مرزی مطرح بود نه نژادی، نه شرقی در کار بود و نه غربی
د) قلمرو جهان اسلام	

ت) تعریف کنید.

مجموع: ۱ نمره

هر مورد ۰/۵ نمره دارد.

۹۶۹. پدیده تکوینی:

۹۷۰. فقه اسلامی:

ث) به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

مجموع: ۴ نمره

هر مورد ۰/۵ نمره دارد.

۹۷۱. جامعه‌ای که هر دو ویژگی جامعه مطلوب را دارد، چگونه است؟

۹۷۲. دیدگاه میرزای نائینی در مورد قانون اساسی چیست؟

۹۷۳. امام خمینی با توجه به چه مورد، مسئله ولایت فقیه و انقلاب اسلامی را طرح نمود؟

۹۷۴. علوم اجتماعی جهان اسلام، براساس کدام تعریف از علم خواهد بود؟

۹۷۵. از نظر میرزای نائینی کدام ویژگی جامعه مطلوب در آن روزگار قابل تحقق است؟

۹۷۶. چرا متفکران مسلمان، هر تفسیری را نوعی تبیین به شمار می‌آورند؟

۹۷۷. متفکران مسلمان، رابطه پدیده‌های تکوینی و اعتباری را چگونه می‌دانند؟

۹۷۸. «رابطه فیثاغورث در ریاضیات» با کدام عقل شناخته می‌شوند؟

ج) به سوالات زیر پاسخ کامل بدهید.

مجموع: ۵/۵ نمره

۹۷۹. دیدگاه متفکران مسلمان در مورد جامعه‌شناسی پوزیتیویستی را تحلیل کنید.

۲

۹۸۰. تفاوت جامعه مطلوب «میرزای نائینی» و «امام خمینی» را توضیح دهید.

۲

۹۸۱. تفاوت علوم اجتماعی در اسلام با سه رویکرد جامعه‌شناسی را بررسی کنید.

۷/۵

چ) به سوالات زیر پاسخ کامل بدهید.

مجموع: ۳ نمره

۹۸۲

عقل (۱)	عقل (۲)
شناسایی واقعیت‌هایی که با آگاهی و اراده انسان به وجود می‌آیند.	شناسایی واقعیت‌هایی که (۳) از آگاهی و اراده انسان است.
علوم مربوطه: علوم انسانی و علوم اجتماعی	علوم مربوطه: فلسفه، ریاضیات و طبیعیات
موضوعات قابل شناخت در این حوزه:	موضوعات قابل شناخت در این حوزه:
(۴)	قانون (۵) در فلسفه
(۶)	قانون جاذبه در فیزیک

۹۴۲. با مشارکت و حضور فعال خود (۰/۵)

۹۴۳. با توصیف و تبیین وضعیت موجود (۰/۵)

۹۴۴. فلسفه، ریاضیات (۰/۵)

۹۴۵. پدیده‌های تکوینی و پدیده‌های اعتباری (۰/۵)

۹۴۶. چون میان «پدیده‌های تکوینی و پدیده‌های اعتباری» و «علوم طبیعی و علوم اجتماعی» تفاوت قائل هستند. (۰/۵)

۹۴۷. از متن فرهنگ به دست نمی‌آید بلکه این عقل ذاتاً موجود است و عاملان از این نوع عقل برای ارزیابی استفاده می‌کنند. (۰/۵)

• (ج) به سوالات زیر پاسخ کامل بدهید. (۶)

۹۴۸. الف- زمینه طرح نظریات جدید را فراهم آوردند. (۰/۵) ب- علوم اجتماعی جهان اسلام را گسترش دادند. (۰/۵) ج- علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، توانستند مسائل جامعه جهانی را هم تحلیل کنند. (۰/۵) د- راه‌حلی برای برون‌رفت از بحران‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا مطرح کردند. (۰/۵)

۹۴۹. عقلانیت مورد استفاده در جهان اسلام علاوه بر تعامل با داده‌های حسی و تجربی و تعامل فعال با ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌های فرهنگی و اجتماعی و تاریخی پیرامون خود، آنها را مورد ارزیابی انتقادی قرار می‌دهد. (۰/۵) به رغم تعامل با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود، ارزش‌ها و اعتبار روشن‌گرانه خود را از متن فرهنگ و کنش‌های عاملان نمی‌گیرد بلکه عاملان با استفاده از این عقلانیت به گونه‌ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ مربوط به خود می‌پردازند. (۰/۵) در تولید دانش علمی نسبت به محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد ولی همه عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان نمی‌دهد. (۰/۵) بخشی از آن را به کمک حس و تجربه زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می‌بخشد. (۰/۵)

۹۵۰. الف- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد. (۰/۵) ب- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و به وجود آمدن پدیده‌های اجتماعی را دارد. (۰/۵) ج- درباره ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌های درون فرهنگ‌های مختلف می‌تواند داوری کند. (۰/۵) د- با توصیف و تبیین وضعیت موجود راه‌های برون‌رفت از آن را به سوی جامعه مطلوب شناسایی می‌کند. (۰/۵)

• (چ) جدول زیر را کامل کنید. (۲/۵)

۹۵۱. ۱) آگاهی (۰/۵)
۲) اراده (۰/۵)
۳) مستقل (۰/۵)
۴) علوم انسانی (۰/۵)
۵) طبیعیات (۰/۵)

آزمون سری سوم

سطح نهایی

• الف) درستی و نادرستی عبارات‌های زیر را تعیین کنید. (۲/۵)

۹۵۲. نادرست (۰/۲۵) اسلام دین زمان و مکان خاصی نیست.

۹۵۳. نادرست (۰/۲۵) نمی‌کند.

۹۵۴. نادرست (۰/۲۵) فقه شیعه.

(۰/۵) ت) ارائه راه حل برای برون‌رفت از بحران‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا (۰/۵)

آزمون سری دوم

سطح نهایی

• الف) درستی و نادرستی عبارات‌های زیر را تعیین کنید. (۲/۵)

۹۲۱. درست (۰/۲۵)

۹۲۲. نادرست (۰/۲۵) یونانی، هندی، ایرانی و حتی چینی بود.

۹۲۳. نادرست (۰/۲۵) تجویز می‌کند.

۹۲۴. درست (۰/۲۵)

۹۲۵. نادرست (۰/۲۵) میرزای نائینی

۹۲۶. درست (۰/۲۵)

۹۲۷. نادرست (۰/۲۵) عقل عملی

۹۲۸. درست (۰/۲۵)

۹۲۹. درست (۰/۲۵)

۹۳۰. درست (۰/۲۵)

• ب) عبارات زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید. (۲/۵)

۹۳۱. قلمرو (۰/۲۵)

۹۳۲. نظام‌های اجتماعی (۰/۲۵) قدرت اجتماعی (۰/۲۵)

۹۳۳. فقه شیعه (۰/۲۵)

۹۳۴. مشروطه (۰/۲۵) بهترین (۰/۲۵)

۹۳۵. مجلس شورا (۰/۲۵) اول (۰/۲۵)

۹۳۶. مجلس شورای اسلامی (۰/۲۵) مجلس خبرگان (۰/۲۵)

• ب) تطبیق دهید. (۱/۵)

۹۳۷. ۱) ب (۰/۵) ۲) ج (۰/۵) ۳) الف (۰/۵)

• ت) تعریف کنید. (۱)

۹۳۸. واقعیت‌هایی را که با آگاهی و اراده انسان به وجود می‌آیند، شناسایی می‌کند. (۰/۵)

۹۳۹. پدیده‌هایی که به دست بشر ساخته شده‌اند. (۰/۵)

• ث) به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (۴)

۹۴۰. با مشارکت نمایندگان مردم (۰/۵)

۹۴۱. میرزای نائینی (۰/۵)

• (ج) به سوالات زیر پاسخ کامل بدهید. (۵/۵)

۹۷۹. از نظر متفکران مسلمان، میان پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی تفاوت وجود دارد. (۰/۵) علوم طبیعی با پدیده‌های تکوینی سروکار دارد و علوم اجتماعی با پدیده‌های اعتباری. در نتیجه، علوم طبیعی با علوم اجتماعی متفاوت است. (۰/۵) چون میان «پدیده‌های تکوینی و پدیده‌های اعتباری» و «علوم طبیعی و علوم اجتماعی» تفاوت وجود دارد (۰/۵) در نتیجه: «علوم اجتماعی مورد نظر متفکران مسلمان از نوع پوزیتیویستی نیست.» (۰/۵)

۹۸۰. میرزای نائینی: ما نمی‌توانیم ویژگی دوم جامعه مطلوب را - که مستلزم تغییر نظام پادشاهی است - تحقق بخشیم. (۰/۵) اما می‌توانیم ویژگی اول را محقق کنیم تا مردم از طریق «مجلس»، «سازمان‌ها و ساختارهای اجتماعی» را به گونه‌ای عادلانه شکل دهند. (۰/۵) مطابق این نظریه، مشروطه که «مجلس» را برقرار می‌سازد، گرچه نظام مطلوب در زمان غیبت امام معصوم نیست، ولی بهترین نظام ممکن در شرایط موجود آن روزگار است. (۰/۵) امام خمینی: مردم ایران می‌توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه‌ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه مطلوب را داشته باشد یعنی هم قوانین عادلانه باشند و هم مجریان این قوانین از دو شرط «علم» و «عدالت» برخوردار باشند. (۰/۵) مردم در این جامعه از طریق «مجلس شورای اسلامی» و «مجلس خبرگان» در تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت می‌کنند. (۰/۵)

۹۸۱. تفاوت با رویکرد پوزیتیویستی: از سطوح مختلف عقل استفاده می‌کند و تبیین را به تبیین تجربی محدود نمی‌داند. (۰/۵) تفاوت با رویکرد تفهیمی: تفسیر و تبیین را در تقابل با هم نمی‌بیند؛ به این معنا که تفسیر را نوعی تبیین و استدلال عقلانی می‌شمارد. (۰/۵) تفاوت با رویکرد انتقادی: از ظرفیت جهان شمول عقل نظری و عقل عملی و وحی برای داوری ارزش‌ها کمک می‌گیرد. (۰/۵)

• (چ) جدول زیر را کامل کنید. (۳)

۲) نظری (۰/۵)	۱) عملی (۰/۵)
۳) شناخت خوبی عدالت (۰/۵)	۳) مستقل (۰/۵)
۶) شناخت بدی ظلم (۰/۵)	۵) علیت (۰/۵)

۹۵۵. نادرست (۰/۲۵) بهترین نظام ممکن است.

۹۵۶. درست (۰/۲۵)

۹۵۷. درست (۰/۲۵)

۹۵۸. درست (۰/۲۵)

۹۵۹. نادرست (۰/۲۵) قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد.

۹۶۰. درست (۰/۲۵)

۹۶۱. درست (۰/۲۵)

• (ب) عبارات زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید. (۲/۵)

۹۶۲. قانون اساسی (۰/۲۵) / قرآن (۰/۲۵)

۹۶۳. فرهنگ (۰/۲۵)

۹۶۴. میرزای نائینی (۰/۲۵)

۹۶۵. مقبولیت (۰/۲۵) / مرجعیت (۰/۲۵)

۹۶۶. عادلانه (۰/۲۵) / اول (۰/۲۵)

۹۶۷. تبیین (۰/۲۵) / تجویز (۰/۲۵)

• (پ) تطبیق دهید. (۱/۵)

۹۶۸. ۱) ب (۰/۵) ۲) الف (۰/۵) ۳) د (۰/۵)

• (ت) تعریف کنید. (۱)

۹۶۹. پدیده‌هایی که از قبل وجود داشته و انسان در به وجود آمدن آن نقشی ندارد. (۰/۵)

۹۷۰. با به رسمیت شناختن تفاوت‌ها، فرصتی برای شکل‌گیری امت اسلامی ایجاد کرد. (۰/۵)

• (ث) به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (۴)

۹۷۱. هم قوانین عادلانه دارد و هم مجریان این قوانین از دو شرط «علم» و «عدالت» برخوردار هستند. (۰/۵)

۹۷۲. از لزوم قانون اساسی در دولت اسلامی سخن گفته است. (۰/۵)

۹۷۳. با توجه به شرایط اجتماعی پایان قرن بیستم. (۰/۵)

۹۷۴. این دانش بر اساس تعریفی از علم خواهد بود که مناسب با معنای علم در جهان اسلام است. (۰/۵)

۹۷۵. ویژگی اول (۰/۵)

۹۷۶. زیرا: تفسیر نیازمند استدلال است. (۰/۵)

۹۷۷. میان پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی تفاوت وجود دارد. (۰/۵)

۹۷۸. عقل نظری (۰/۵)